

SZEKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZEKELY UJSÁG

Megjelen hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.
 Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán
 küldve: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér.
 Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári csekk-
 és kliring 10,489. sz. — Helyközi telefon 15. sz.
 Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendők.

FELELOS SZERKESZTŐ:
BETEGH PAI
 LAPTULAJTOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca
 31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők.
 Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szög
 szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet cm
 8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyilt-tér sora 1 korona

Derűre-borura sértik a törvényeket...

Irta: *Kossuth Ferenc.*

Tehát Lukács László meginterju-
 voltatta magát, még pedig ekes német
 nyelven, mert ezt Magyarországon ke-
 vesebben, de Ausztriában tőbbben értik
 és ami fő, megértik: a legfelsőbb helyen
 is. A rossz nyelvek azt mondják, hogy
 tanácsosnak bizonyult Tisza kihallga-
 tása után az arra való törekvés, hogy
 Magyarországon a béke helyreálljon. A
 rossz nyelvek ebből bizonyos követ-
 keztetéseket vonnak le. De nem jól tes-
 zik. Mert a legtöbb jel arra mutat,
 hogy legfelsőbb helyen azt hiszik, hogy
 minden jól megy itt! Okuk is van ezt
 hinni; mert nemcsak odajutott az or-
 szág, hogy a milliókat egy szóra, egy
 intére lapátszámra szórják a had-erő-
 nek, hanem még ezen is túl mennek
 a magyar delegátusok és vitába ele-
 gyednek, mint Heltai tette, magával
 Montecuccolival afelett, hogy a jó öreg
 admirális nem elég pénzt kér.

Valamikor, jórógen, Horatius azt
 írta, hogy: „Quod satis est cui cont
 igit, nil amplius optet“, ami egyszerű
 magyarsággal annyit tesz, hogy az, aki-
 nek elég van, ne kérjen többet. Nem
 tudom, Montecuccoli egyáltalán emlék-
 szik-e Horatiusra? Az ember azt hinné,
 hogy igen, mert ime Heltai és mások
 kinalatára azt válaszolta, hogy egy-
 előre elég. Montecuccoli ime azt bizo-
 nyítja, hogy kívülről tudja Horatiust:
 „Quid sit futurum cras fuge quaerere“
 (óvakodj afelettől tudakozódnál, hogy mi
 lesz holnap). Én tehát nem is tuda-
 kozodom, annál kevésbbé, mert tudom,
 hogy holnap ismét milliók követelése
 lesz.

Ilyen közvetlenül és hamar, ilyen
 mennyiségben és így nem hullottak
 még soha Magyarországon a milliók a
 haderő ölébe. Ezt Tisza és Lukács ma-
 guknak tulajdo-itják, mint érdemet s
 a Szent István, rend nagykeresztjei bi-
 zonyítják, hogy rájuk mosolyog Szent
 István utódjának kegye.

Pedig milyen ro-sz politika ez!
 Milyen elhibázott politika magyar nem-
 zeti és dinasztikus szempontból! Milyen
 szerencsétlen gondolat összekötni azt a
 két fogalmat, melyek közül az egyik a
 király kívánságainak kivételesen gyors
 és bőséges kielégítése, a másik a ma-
 gyar jogrend és alkotmányosság lábball
 tiprása. Eszerint minél teljesebb ez
 utóbbi, annál gyorsabb és biztosabb az
 előbbi!

Pedig a dinasztikus szempont az,
 hogy mikor a szláv tenger hullámai
 erősen csapdossák a polyglot monarkia-
 nak könnyen elmosható, darabokból
 összeragasztott talaját, álljon rendület-
 lenül egy erős szikla, melyet a szláv
 tenger csapkodása nem ronthat meg
 és amelyen a dinasztia szilárdan meg-
 állhat a szláv tenger áradatában is, me-

lyet a szlávoknak a magyarokkal szem-
 ben való dédelgetésével Ausztria fel-
 idézni segített. Ellenben nem képvisel
 erőt az a nemzet, melyet hozzászok-
 tatnak ahhoz, hogy ami Cézáré, legyen
 Cézáré, de ami a nemzeté, az ne le-
 gyen a nemzeté!

Ilyen rendszerrel csak a jogézés
 és az önézet, az önbizalom és az aka-
 raterő kiöléséhez szoktatják a nemzetet.

Már a delegációk tárgyalásánál el-
 hangzott az a dicsekvés, hogy ime,
 milyen üdvös volt emelni a hadsereg
 létszámát. Enélkül mi lenne most? Kér-
 dik: mi lenne most? Semmi sem lenne
 más, mint ami van. Mert a haderő nö-
 velése eddig csak papírosan van és gyá-
 korlati hatása eddig még nem is lehet.
 Ezzel szemben, ha évekkal ezelőtt tel-
 jesítették volna a nemzetnek azt a leg-
 szerényebb kívánságát, hogy az ő pén-
 zével és vérével tartott hadseregben
 legyen egy parányi rész nemzeti és
 magyar, már regésrég meg lenne tény-
 leg a felemelt és a begyakorolt haderő,
 mely eddig még csak papírosan van
 és ott is csak mint tényleg meg nem
 szavazott, tehát rendellenesen törvény-
 re emelkedett határozat.

Nem az ellenzék, hanem azok
 idézték elő e tény, akik makacsul
 meglagadtak a nemzetől mindent és
 inkább sorvadni hagyták szemük láttára
 a hadsereget, mintsem hogy a legcse-
 kélyebb előítéletből engedtek volna. Na-
 gyon helytelen és igazságtalan dolog
 mindig azokat okolni, akik valami jo-
 gosat kitarlóan kértek és sohasem azo-
 kat, akik a jogos kérést kitarlóan visz-
 száutasították.

Ha a hadsereg szenvedett, ezt az
 az állhatatosság idézte elő, amelylyel
 inkább elsorvasztották a hadsereget,
 mintsem hogy annak a nemzetnek dé-
 delgetett részévé tegyék, amely vére-
 vel, pénzével táplálja. A történelem és
 az örök igazság előtt ezek a felelősek
 és nem az ellenzék.

És most ismét derűre-borura sért-
 tik a törvényeket, a képviselőház jog-
 rendjét, a parlamentáris alkotmányos-
 ság alapfogalmait. E törvénysértések,
 jogrendsértések, alkotmánysértések foly-
 janak tovább, semmi se legyen repa-
 rálva, de mert a küzdelemből baj le-
 het, ne a törvénysértések szünjenek
 meg, hanem az ellenzék tegye le a
 fegyvert. Az nem jut az ország zsar-
 nokainak eszébe, hogy kezdjék ők!
 A törvény és jogrend elleni sértéseket
 szüntessék meg és meg fogják látni,
 hogy azonnal rend lesz, mihelyt a tör-
 vénysértések megszűnnek és erre nézve
 a személyes garanciák is meglesznek.

Az ellenzék az ő magatartásával
 a külügyi vonatkozásokban eddig sem-
 mit sem értett. Az ellenzék soraiban
 vannak, akik az európai viszonyokhoz
 talán értenek annyit, mint Lukács László
 és hazájukat szeretik és féltik annyira,
 mint ő. Ezek bizonyára nem hoznak rá-
 bajt az országra, csak ne hozzon rá

bajt Lukács, akinek, mint magyar mi-
 niszterelnöknek, joga és kötelessége,
 hogy beleszóljon a külügyekbe.

A székelypuccs 1877-ben

Irta: *Lengyelfalvi Orban Ottó báró.*

(6. folytatás.)

Nagy Domokos átvitt Szilágynagyfalura
 Báró Bánffy Zoltán uradalmaiba. Báró Bánffy
 Zoltán Bereckteleken, Marostordamegyében
 lakott.

Bánffy utasítására a gazdatiszt Nagya-
 luban a kastélyt, ahol senki sem lakott, ren-
 delkezésemre bocsájtotta. Háti lovat adott s
 egyszóval minden kényelemmel ellátott.

Nagy Domokos a környék birtokosainak
 részvételével hajtóvadászokat rendezett.
 Nagy ebédek, vig vacsorák voltak. Az idő na-
 gyon jól telt.

Eközben Pálffy Dénestől kaptam egy
 sürgőnyt, amelyben arról értesített, hogy jöj-
 jek haza, mert minden le van csendesedve.

A négy lovamat eladtam Nagy Domo-
 kosnak. Ismerőseimtől elbucsoztam s haza-
 jöttem Lengyelfalvára.

Édes anyám kétségbeeséssel fogadott.
 Azt mondotta, hogy a hatóság épen most
 tartja utánam a legnagyobb fokú hajtóvadá-
 szatot.

Csendőrből és fatonakból álló vegyes
 csapat, a házat minden éjjel körül zárja és
 úgy őrzí. Nappal felkutatják a határt s az
 erdőket, mert az a hire, hogy én az erdő-
 kön rejtőzködöm és éjjel hazuról ennivalót
 hoznak.

Nem volt mit tennem; édes anyámnál
 megebédeltem és pihent lovakat fogattam
 be s azzal visszaindultam Szilágynagyfaluba.

Marosvásárhelyt utamba ejtettem. El-
 mentem Báró Apor Károly akkori királyi táb-
 lai elnökhöz. Tanácsot kértem tőle, hogy
 jelentkezsem-e, vagy továbbra is távol ma-
 radjak?

Azt mondotta, most innen menj el, mert
 következnek a karácsoni ünnepek; törvény-
 szünet van s ha most jelentkezél, legalább
 egy hónapig itt kell tartsalak anélkül, hogy
 ügyedre sor kerülne.

Mikor látod, hogy a dolgok csillapulnak,
 jöjj vissza és jelentkezszél.

Báró Apornak megköszöntem a taná-
 csát, visszavonultam Szilágynagyfaluba; ott
 nagy örömmel fogadtak és vigan töltöttük
 az időt.

Március vége felé egy éjszaka kardeső-
 rőmpölés, sarkantyupengés vert fel az ál-
 nomból. Az ajtón kopogtattak. Gondoltam,
 no most már visznek.

Kinyitottam az ajtót. Egy pandur állott
 előttem. Szalutált és átadott egy sürgőnyt,
 melyet a pandurbadnagy küldött.

A sürgöny Marosvásárhelyről. Knöpfler
 Vilmostól jött, az Ugron Gábor apósától.

Tudatott, hogy menjek Vásárhelyre je-
 lentkezni. Ugron Gábor is utba van haza-
 felé.

Másnap reggel befogattam. Szívélyes
 bucsuzkodás után útra keltem és szomba-
 ton eszére érkeztem Hadrévre Miksa Imré-
 hez.

Vasárnap ebéd után tovább utaztam Csesztvére Imecs főszolgabíróhoz, mert menekülésemkor nála hagytam kofferemet magammal akartam vinni.

Ahogy én Hadrévről elmentem, Ludasról a csendőrösről két csendőr kiment Miksához Hadrévre, hogy ott engemet elfogjon. Miután nem kaptak ott, visszaindultak Ludasra.

Miksa egy lovását lóra ültette és a csendőrök után küldötte azzal az utasítással, hogy ha azt látja, miképp a csendőrök Csesztvére felé jönnek utánam, akkor előzze meg őket s engemet okvetlenül értesítsen azok jöveteléről.

A lovász a csendőröket egész Ludasig kísérte. Láttam, hogy nem jönnek Csesztvére felé és így visszatért — a nyert utasítás értelmében — Hadrévre. A ravasz csendőrök pedig, ahogy észrevették a lovász visszatérését, Ludason felmentek a vasúti töltésre és azon utánam jöttek Csesztvére.

(Vége következik.)

Tanítók ébredése vármegyénkben.

Ezt a címet találtuk józsnak a bátor szavú, komoly ébredésre, amelyet az Udvarhelyvármegyei Róm. Kath. Tanító-Egylet sóvidéki köre Nyikómalomfalván minap megtartott tanúsított gyűlésén és amelyről — legnagyobb sajnálatunkra — csak most, nagy késedelemmel kaptunk tudósítást.

Azonban ez az impozáns közgyűlés értékéből mit sem von el, mert a tartalom most is figyelemre méltó és érdemes arra, hogy azt olvasóközönségünkkel megismerjessük.

A közgyűlést Tamás István elnök, a székelyszentkirályi végtelen kedves és nagytevékenységű plebánus nyitotta meg magvas beszéddel, melyet tomboló lelkesedéssel és szünni nem akaró éljenzessel fogadtak.

Ezután Péterfy Béla nyikómalomfalvi tanító dícséretre méltóan tanított az V—VI. oszt. Szent István királyról. Az észrevétel nélkül elfogadott és hitelesített előző gyűlési jegyzőkönyv olvasását Bálinth József oroszhegyi tanító kiválóan sikerült szavalata követte.

Majd Bálinth Károly korondi tanító tartott fényes sikerű szabad előadást az ifjúsági egyesületekről. Jellegje az volt: „Neveljünk az életnek”. Előadásában kifejtette, hogy az ifjúsági egyesület kapcsolat az élet és az iskola között, ahol az egyének nem mint gyermekek, hanem mint ifjak jelennek meg; ahol van élet s ahol az élet és az iskola ölekeznek. Az ifjúsági egyesület lelkes felkarolására hívja fel kartársai figyelmét.

Utál a mostani társadalmi viszonyokra és általános szempontok gyanánt említi a népies gazdasági felolvasásokat, vallásos és hazafias szabad előadásokat s a közegészségügy ismertetését. A háziipari tanfolyamok rendezése is egyik legfontosabb foglalkozás. De ezek mellett a nemes szórakozásokat is meg kell ismertetni, mert az ifjúság figyelmét ez lekötösi s emeli a hangulatot. A jótékonyság felemelő érzéseiről sem szabad megfeledkezni. Mindezek alapján veszi a hitélet művelését és ez irányban is igen üdvös dolgokat fejteget.

Határozottan vallja, hogy a siker e munkásság terén kizárólag attól függ, vajjon a pap és a tanító közt milyen az összhang, az együttműködés iránt való akarat? Arra kell vigyázni, nehogy köztük az ügyvezetés hatalmi kérdéssé fajuljon, mert akkor vége az ifjúsági egyletnek. Eggyé kell forrjék gondolatuk, érzésük abban, hogy a népet együttesen ők tudják és kell is boldogga tegyék s egyik a más nélkül, csakis fel vagy semmi sikert nem érhet el.

Frenetikus taps, éljenzés követte a derék, széles látókörű tanító előadását, melynek elhangzása után, kartársainak szívélyes üdvözlései egymást érték.

Néhány pernyi szünet után az elnök felhívására, ismét Bálinth Károly emelkedett szólásra. Előterjesztette az előre bejelentett és tárgysorozatra tűzött indítványát, mely a tanítók régi sajtó sebet: a fizetésrendezést tárgyalta.

Hatalmas lelkesedéssel, őszinte bátorsággal tépte le a fátyolt és mutatott reá a mai tarthatatlan állapotokra tartalmas indokolásában. Hosszabb beszédben fejtegette a súlyos jogtalanságokat, melyeket a kormányhatalom a tanítókkal szemben szüntelenül elkövet.

Óriási, leirhatatlan visszhang keletkezett, mikor beszédét végezve, kartársaihoz oda kiáltotta: ébredjétek! Beterjesztett határozati javaslatát egyhangulag tette magáévá a közgyűlés. Annak alapján tehát kimondotta, hogy:

1. A tanítóság a IX—XI. fizetési osztályba soroztassék. 2. A kántori fizetés a tanítói fizetésbe ne számítottassék. 3. A tanítóknak a férfi tanítókéval teljesen azonos javadalmazás adassék tekintet nélkül arra, hogy leányok-e vagy asszonyok. 4. Minden tanító az iskola jellegére való tekintet nélkül az állami tanítókéval azonos javadalmában részesítessék. 5. A tanítók összes szolgálati éve a rendezésnél beszámítottassék, bármely jellegű iskolánál szolgáltak 1893. előtt is. Tehát az előléptetésnél az 1893. év előtti szolgálat is figyelembe véssék. 6. Maradjon érvényben az 1907. évi törvényben biztosított személyi pótlék, hogy ezáltal azon tanítók, kik 12 évnél több időig egy helyen működtek és a tanügy terén kiváló érdemeket szereztek, a VIII. fizetési oszt. ba igazgatói címmel léphessenek elő. 7. A tanítók eddigi ötödéves korpótléka azon változással hagyandó meg, hogy 200 K-ként és öt esetben legyen esedékes. 8. A nyugdíjas tanítók anyagi helyzete is a változott viszonyoknak megfelelően, gyökeresen javítottassék. 9. A tanítói lakpénzek a fizetési osztálynak megfelelően állapítandó meg. A hol a vármegye közigazgatási bizottsága megállapítja, hogy az 1893. évi XVIII. t.-c. nek megfelelő lakást a tanító lakpénzéből nem bérelhet, ott az iskolafőntartó köteleztesék szabályszerű lakás építésére. 10. A szolgálati év 35 évre reszallítottassék.

Végül pedig kimondotta a közgyűlés, hogy támogatja az általános, egyenlő, titkos választói jog alapján álló népparlament megvalósítását célzó törekvéseket.

A közgyűlés utolsó pontja a tisztújítás volt, a melyet egyhangulag ejtettek meg. Az egyesület elnökének: *Gál Sándor* oroszhegyi, alelnöknek: *Antal János* székelyszenttamási, jegyzőjének: *Bálinth József* oroszhegyi, aljegyzőjének: *Bálinth Zoltán* etédi, karnagyának: *Barabás Pál* farkastaki kántor-tanítókat választották meg. *Tamás István* plebánus, volt elnököt pedig az egyesület körül szerzett elévülhetlen érdemeinek elismerése jelül, a közgyűlés az egylet díszelnökének kiáltotta ki nagy lelkesedéssel.

Az új határt jelölő közgyűlés a díszelnök és a köri elnök életével ért véget.

— **Főlétszámuk** minden hadkiegészítőnél akadnak a folyó évben besorozott utoncok között. Azok, kik fiaikat — méltánylást érdemlő családi viszonyok alapján főlétszámuk gyanánt ohajtanak kiválasztani és póttartalékba helyezni, siessenek folyó évi december elsejéig eziránti kérelmüket benyújtani. Bővebb felvilágosítást a városi katonai osztály és a járási szolgabírói hivatalok, valamint az egyes körjegyzőségek nyújtanak.

Színes képek.

Jenőke — Piripócs.

E hó 26-án történt d. e. fél tíz órakor. Egyik előkelő munkatársunk felkérésére telefonice érdeklődtünk a székelykeresztúri járás szolgabírói hivatalánál bizonyos ügy iránt. Ebből kifolyólag aztán a következő párbeszéd fejlődött ki Pálffy Jenő főszolgabíró és lapunk szerkesztője között:

I. Kapcsolás:

— Halló, ki beszél?

— Pálffy főszolgabíró.

— Jakabházy urral szeretnék beszélni.

— Nem lehet! — mondja dühösen egy borizú, rekedtes hang.

II. Kapcsolás:

— Halló, ki beszél?

— Dolgom van kérem, ne zavarjon! — ordít a rekedt, borizú hang.

III. Kapcsolás:

— Halló, ki beszél?

— Piripócs — szuszogja az előbbi hang és röhögve teszi le a kagylót.

Ajánlat:

Célszerű volna talán az orvosi vizsgálat is, némely hepciáskodó hivatalfőnök elméleti állapotának felderítésére...

Udvarhelyvármegye Földrajza.

(Az udvarhelyvármegyei népiszkolák III. osztálya számára segédkönyvül írta: Kertész Albert állami isk. tanító)

(R) Udvarhelyvármegye új közigazgatási beosztása, valamint a legutóbbi népszámlálás már hivatalosan publikált adatai szükségessé teszik, hogy a vármegye földrajzát tárgyaló iskolai kézikönyvek a megváltozott viszonyokhoz mérten, új, javított kiadásba kerüljenek. Ugy látszik, hogy a Főtéren forgó ilyen mű munkák szerzői közül senki sem gondolt erre, csupán Kertész Albert, aki eddig is a legszelebb körben ismert és legáltalánosabban elterjedt földrajzát most harmadik és javított kiadásban bocsátja a vármegyei tanítók rendelkezésére.

Csinos kiállítású, alig pár ivre terjedő művecske, de a népiszkolai földrajzitanításnál megbecsülhetetlen segédkönyv.

Megtalálható benne egy sokat lapasztalt tanító helyes paedagogiai érzékével elrendezve és feldolgozva mindaz, amit a népiszkolai tanterv a III. osztály földrajzi anyagul kijelöl.

Szélében-hosszában használták eddig is a vármegye legtöbb iskolájában s nagy elterjedtségét mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy rövid nyolc év alatt már három kiadást írt. Főlényje a többi ilyen mű — de kevésbé elterjedt — munkák felett abban áll, hogy anyaga paedagogiailag igen helyesen van elrendezve; nem terjengős, de tömör, stílusa egyszerű, világos, érthető és mindenekefelett olcsó.

Nem is lehet ez másképpen egy olyan gyakorlott tollforgatónál, mint Kertész Albert. Az ő nevét nemcsak a tanítóság ismeri előnyösen, de ismeri azt széles rétegben a művelt magyar közönség is. Két verses kötet, a hazai előkelő sajtó onganumokban itt-ott szétszórvva megjelent tárcacikkei azt bizonyítják, hogy ez az egyébként visszavonult, csendes, érzékeny lelkű ember, hatalmas intellektuális erőt rejt magában. Jól esik ezt kiemelni, amikor egész közéletünkben, de a tanítóság körében is a piacos lárna dominál s a legtöbb közéleti mozgalomban az értéktelen és tülekedő stréberek vezetnek. A Kertész Albert-fele emberek nem a tapsokra pályáznak hanem munkásokkal a köznek akarnak szolgálni.

Most szóban levő könyve is egy ilyen értékes, hézagpótló mű.

Nemcsak a kezdő, de a gyakorlottabb tanító is egy kiváló utmutatót kap ebben; az osztatlan iskola tanítójának és tanulójának meg egyenesen nélkülözhetetlen. A legjobb lelkiismerettel ajánlom a vármegyei népiskolák használatára. Kapható a szerzőnél Székelyudvarhelyen. Ára: 60 fillér.

HIREK.

— **Irodalmi dícsőséget** szerzett Székelyudvarhelynek egyik derék, nagy képességű tanára. *Balázs Sándor* székelyudvarhelyi állami főreáliskolai tanár a Magyar Tudományos Akadémia „Koczán“-féle 100 arany pályadíját, melyet történelmi színműre irt ki az Akadémia, megnyerte. Fényes eredmény, kiváló siker. Kalapot emelünk előtte annál is inkább, mert — habár Székelyudvarhely város az ország legintelligensebb helysége aránylag — évtizedeken át hasonló irodalmi esemény, nevéhez nem fűződött. Szíves örömmel üdvözljük tehát *Balázs Sándor* főreáliskolai tanárt, a „Koczán“-díj dícsőséges nyertesét és őszintén kívánjuk további irodalmi sikereit. Vajha e siker buzdítólag hatna mindazokra, kik hasonló vagy más kiváló képességekkel bírnak Székelyudvarhelyt, a székely anyavárosban!

— **Áthelyezés.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter *Belogh* Dénes székelyszenterzsébeti és *Csongvay* Ferenc felsődétrehemi állami elemi iskolai tanítókat 1913. évi január elsei hatállyal kölcsönösen áthelyezte.

— **Képviselőválasztás** lesz ma (csütörtökön) Székelyudvarhely városban. Városi képviselőket választ a polgárság. Képviselőket, kik Székelyudvarhely város, mint erkölcsi, mint jogi személy ügyeit hat éven át intézni hivatottak lesznek. Nagyon fontos kérdés. Méltó arra, hogy minden egyes választópolgár érdeklődését felkeltse. Hiszen a kilenczret felülhaladó lakosság közül alig van hatszáz választó, aki a mai döntő ténykedésben résztvehet. A választás reggel 9 órakor kezdődik és szakadatlanul tart délután 4 óráig, mely határidőn túl szavazatot elfogadni nem szabad. A szavazás két helyen történik. I. A Varga-patak jobboldali részén lakók a szentimreiekkel a városi tanács háznál; II. a balparti lakók pedig a szombafalvi résszel együtt a polgári önképző, vagyis a régi városháza nagytermében adják le szavazó-cedulájukat. Mind a két helyen 10—10 rendes és 5—5 póttagot választanak.

— **Egy évforduló.** *Lányi* Imre székelyudvarhelyi posta- és távirtdafelügyelő, köztisztviselőben álló hivatali főnök s társadalmi életünk terén is közszereplő érdemeit előkelő polgára Székelyudvarhelynek. Olyan fontos, nélkülözhetetlen hivatal élén áll, amelyet senki sem kerülhet el; amelyre többekévé, mindenkinek szüksége van. Mi, kik a nyilvánosság terén dolgozunk és a közönség legkülönbözőbb rétegeivel érintkezünk, nagyon jól tudjuk, hogy mily nehéz feladat oly sokirányú érdekei, kívánságait megelégedésre kielégíteni. Épen ezért talán fokozottabb mértékben is tudjuk méltányolni *Lányi* Imre posta- és távirtdafelügyelő derék munkásságát, melyet a közelet, a közszolgálat terén ő már hárminchatodik év óta teljes megelégedésre betölt. Tegnap egy hete (a hó 20-án) mult harmincöt esztendeje annak, hogy az első közszolgálati esküt letette és azóta szakadatlanul, lelkes ámbicióval, nemes egyszerűségben, de pontos, lelkiismeretes kitartással végzi kiváló fontosságú fel-

adatát. Nem akarjuk *Lányi* felügyelő szerénységét bántani, hogy e sorokat napvilágra juttatjuk, de viszont tartozunk a közérdeknek és a jövő generációnak azzal, mikép az elismerésre valóban érdemes tényeket feljegyezzük s önmagunkat becsüljük meg akkor, midőn ez alkalomból neki a legjobb egészséget és érdemes családja örömeire hosszú életet kívánunk!

— **A Népevelési Egyesület közgyűlése.** A folyó hó 26-ára összehívott népevelési közgyűlés általános nagy érdeklődés mellett folyt le Székelyudvarhelyen. A közgyűlés megnyitása után *Hlatky* Miklós elnök felkérésére Dr *Solymossy* Lajos főreáliskolai igazgató, az EMKE. fiók választmány titkára osztotta ki szép beszéd kíséretében 14 vármegyei tanítónak az EMKE. 50—100 K-ás jutalomdíjait. Jutalmazásban részesültek *Máthé* József Firtosmartonos, *Péter* János Alsóboldogfalva, *Blájer* Balázs, *Gál* Imre, *Lőrinczi* Béla Székelyudvarhely, *Gáll* Ambrus Korond, *Jakab* József Székelymuzsna, *József* János Firtosváralja, *Kriza* Sándor Homoródalmás, *Nagy* Ferenc Énlaka, *Paál* Sándor Kisgalambfalva, *Spránitz* Mária Etéd, *Száva* Mihály Nagygálambfalva, *Török* Ferenc Bözöd. Az ünnepélyes kiosztás után *Gál* Imre egy titkár terjesztette elő a helyi bizottság szabályzatát, melyet egy általánosságban, mint részleteiben elfogadtak s mielőbbi proklamálására az elnökséget felkérték. Megalakították az Uránia rendszerű előadások rendező bizottságát s ennek elnökévé *Chalupka* Rezső kir. s. tanfelügyelőt választották meg. Jegyzői állásra *Gál* Mihály szombafalvi kántortanító lett megválasztva. Alapszabály módosítás kapcsán a választmány hivatali tagjává a vármegyei kir. tanfelügyelő és az Erdélyrészi Kirendeltség helyi megbízottja választott meg. A kulturáció bevezetése hosszabb vitára nyújtott alkalmat, amelyben *Hajdu* Ferenc kir. tanfelügyelő, *Gyerkes* Mihály, *Hlatky* Miklós, Dr *Solymossy* Lajos, *Rozsonday* István, *Gál* Imre és *Molnár* Vilmos vettek részt s praktikus eszméket hoztak felszínre.

— **A hazai gyárosok és a magyar nyomdaipar.** Hazai iparunk még most is gyakran van kitéve mellőzésnek olyanok részéről is, akiknek pedig azokivül, hogy kötelességük a hazai ipar partolása, érdekük is volna az és semmivel sem indokolható, hogy külföldi ipari termékeket használnak. Legutóbb a Vidéki Nyomdatulajdonosok Országos Szövetségének vezetősége intézett átiratot ez ügyben a Magyar Gyáriparosok Országos Szövetségéhez, amelyben szóváteszi azt az érthetetlen eljárást, hogy egyes gyártelepek nyomtatványszükségletüket külföldről szerzik be. Ez átirattal a Gyáriparosok Szövetségének hivatalos lapja hosszasan foglalkozik s a többi közt a következőket mondja:

„A magyar nyomdaipar fejlettsége és versenyképessége mellett szinte érthetetlennek látszik a magyar iparnak e téren való mellőzése s még ha csak egyes szórványos esetekről is lenne szó, teljesen jogosult a Vidéki Nyomdatulajdonosok Országos Szövetségének felszólalása ez anomália ellen. Ez alkalomból minden esetre a magunk részéről is arra kell kérnünk a magyar gyárosokat és különösen Szövetségünk tagjait, hogy nyomtatványszükségletüket a jövőben a magyar ipar révén fedezni sziveskedjenek.“

— **A magyarországi Munkások Rokkant- és Nyugdíjgyületének** központi választmánya vasárnap tartotta rendes havi üzését. A beterjesztett jelentésekből kiemeljük a következő adatokat: a folyó évben belépett 27384 új taggal a rendes fizető tagok száma százhatvanhétezerre emelkedett. A vagyon ez évben 1.550.000 koronával növekedett s jelenleg kilencmillióhatszázötvenezer korona az egylet vagyona, melyből 8 millió korona értékpapirokban van elhelyezve. Az idén 43 új fiókpénztár alakult, ezek száma 468-ra

emelkedett. Különösen kiemelendő, hogy az egylet 1913-ban kezdte el a segélyezést s ez idő óta mostanig 1750 rokkant és elagott tagjának nyújt heti 8'40—13'43 korona között váltakozó állandó rokkantsegélyt, ezenkívül 470 árvának ad heti 1'44—2'21 korona neveltetési járulékot 14 éves korukig, továbbá számos özvegyet részesített végkielégítésben, úgy, hogy segélyezésre eddig 2.280.000 koronát meghaladó összeget fizetett ki. Az egylet 1907 től 1911-ig évi 5000, 1912-ben pedig 7000 korona állami támogatásban részesült. Az érdeklődők az egylet központi irodájától (Budapest, VIII., József-utca 23. szám) kaphatnak bővebb felvilágosításokat és magyar, német, tót, román, horvát és olasz alapszabályokat.

— **Öt évi államfogház és 8000 koronáig terjedhető pénzbüntetés** vár ránk, ujságírókra, ha a véderő elhelyezése, egyes mozdulatáról tájékozást nyújtunk, vagy a fegyveres erő állásáról, mozdulatáról, eréről, működéséről, az erődök, erősítvények állapotáról, ugyszintén fegyverek, hadiszerek és szerelvények mennyiségéről, vagy élelmiszerek hollétéről, szállításáról, hírlapi közleményekben tájékoztatnánk a közönséget. A hivatalos lap vasárnapi számában jelent meg e tilalom. Ugy véljük, ez a kis rendelkezés nem szorul kommentárra, mindenki tisztában lehet, hogy ez mit jelent.

— **A NAP a magyar ujságírás szenzációja.** Tessék elolvasni és feltétlenül meggyőződik róla, aminthogy azonnali köztudomású az is, hogy A Nap a magyar közönség legkedvesebb lapja. A 48-as eszmék és a magyar nemzeti törekvések egyetlen hű és törhetetlen szószólója. Főszerkesztő: *Braun* Sándor. Dr *Hajdu* Miklós társszerkesztő. Munkatársai: a magyar ujságírás kitünőségei. Példányszáma amerikai ujságsiker: 155.000 példány naponként. Egy szám 6 fillér. Előfizetési ár; egy évre 18 korona, felévre 9, negyedévre 4 korona 50 fillér, egy hónapra 1 korona 60 fillér. Minden jó magyar fizessen elő A NAP-ra!

— **A Hét.** *Kiss* József hetilapja pályafutásának huszonnegyedik esztendejét kezdi meg a jövő év januárjával. Az új évfolyam küszöbén jogos büszkeséggel hivatkozhatik arra, hogy a magyar irodalom új korát A Hét indította. Ez a lap volt kezdetül fogva az, amely utat nyitott az új hangoknak, új irodalmi irányoknak és felkeltette a magyar közönség olvasókedvét és figyelmét az irodalmi magaslatocon álló alkotások iránt. A Hétben ezután is fiatalos erőt, eleven harciasságot és igazi haladást talál az olvasó. A Hét csak a szépet keresi és csak a szépet adja. Esztétikai törvénye, hogy minden, ami szép, az modern is. És modern csak az lehet, ami szép. A nivót többre becsüli, mint a felkapott jelzőket, a kétes értékek előtt nem hódol meg csak azért, hogy alázatosnak lássék. Cikkeit a magyar hirlapirodalom legkiválóbb erői írják, novellái magas irodalmi színvonalon mutatják be a meglévő irányzatok mindegyikét. Rovatai, melyekben az irodalmi színházi és művészi eseményeket tárgyalja, mindig elevenek, tartalmasak és szellemesek. Két apróbb rovata pedig: a Töll és Tör és az Innen-Onnan egészen speciálításai A Hétnek.

A Hét előfizetési ára félévre 10 korona. Aki a januártól kezdődő előfizetés összegét most már beküldi, annak újévig ingyen küldik a lapot. Mutatványzámot a kiadóhivatal (Budapest, VIII., Népszínház-utca 22.) ingyen küld.

— **Olcsó és szép kiadása rom. kath. imakönyvek** színes képekkel díszítve, a győri és pécsi egyházmegyei hatóság engedélyezésével, gyönyörű választékban kaphatók *Betegh* Pál könyv-, zenemű-, papíros-, író- és rajzszerzetében Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. sz. alatt.

OLVASSUK és terjesztük mindennél a függetlenségi lapokat! Ezek védik jogainkat, küzdenek a hazáért!

Névjegyek a közeledő új-évre most már megrendelők *Betegh* Pálnál, hol a legnagyobb választék van a legújabb divatu papirokból

10939—912. sz. tkvi.

Hirdetmény.

A m. kir. igazságügyminiszter 1906 évi július 6. an 14114/906 sz. alatt elrendelte, hogy az sz. udvarhelyi kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság hoz tartozó *Lengyel-falva* község telekkönyveiben felvett mindazon ingatlanokra nézve, a melyekre az 1886-29. az 1889. évi 38 t.c. és az 1891. XVI t.c. a tényleges birtoikos tulajdonjogainak bejegyzését rendelik az 1892. 29 t.c. -ben szabályozott eljárás és ezzel kapcsolatban a telekkönyvi bejegyzések helyesbítése fogantatottak.

Ecebből a helyszíni eljárás *Lengyel-falva* községben 1913. évi január hó 20-án fog kezdődni.

1. Ennél-fogva felhívatom mindazok, akik a telekkönyvekben előforduló bejegyzésekre nézve okadatolt előterjesztést kívánnak tenni, hogy tkvi hatóság kiküldöttje előtt a kitűzött határnap kezdődő eljárás folyama alatt jelenjenek meg és az előterjesztéseket igazoló okiratokat mutassák fel.

2. mindazok, akik valamely ingatlanokhoz tulajdonjogot tartanak, de telekkönyvi bekebelezésre alkalmas okirataik nincsenek, hogy az átírásra az 1886. XXIX. t. c. 15-18 és az 1889. XXXVIII t. c. 5. 6. 7. és 9. §-ai értelmében szükséges adatokat megszerezni iparkodjanak és azokkal igényeiket a kiküldött előtt igazolják, avagy oda hasaralják, hogy az átruházó tkvi tulajdonos az átruházás létrejöttét a kiküldött előtt szóval ismerje el s a tulajdonjog bekebelezésére engedélyét nyilvánítsa, mert különben jogaikat ezen az uton nem érvényesíthetik.

3. és azok javára tenyleg már megszűnt követelésre vonatkozó zálogjog, vagy megszűnt egyéb jog van nyilvankönyvileg bejegyezve

ugyszintén az ily bejegyzésekkel terhelt ingatlanok tulajdonosai, hogy a bejegyzett jognak törlesztését kérelmezzék, illetve hogy törlési engedély nyilvánítsa végett a kiküldött előtt jelenjenek meg, mert ellet esetben a bélyegmentesség kedvezményéről esznek.

A királyi törvényszék, mint telekkönyvi hatóság.

Szekelyudvarhely. 1912. nov. 13. Mihály János s. k. kir. törv. széki bír. A kiadmány hiteleül:

DÓSA tkvvezető.

Czell Frigyes**és Fiai**bortermelők és bormagykereskedők **Medgyes.**

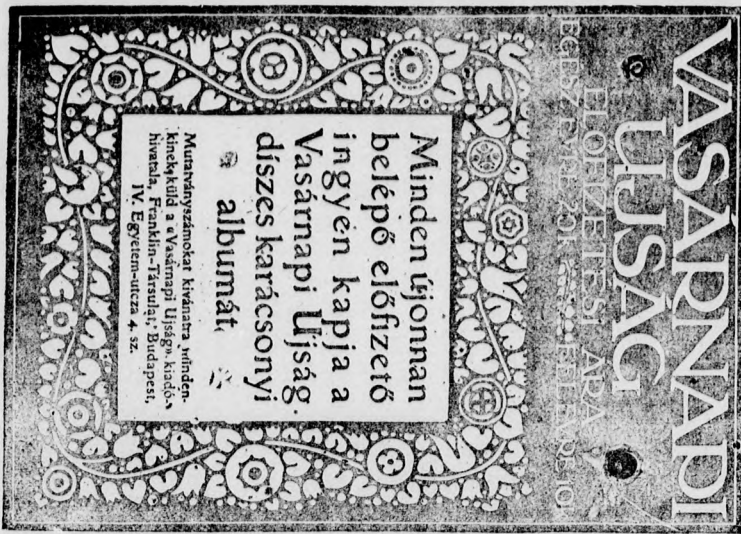
Legjobb beszerzési forrás természetadta valódi erdélyi hegyi borokban. Hordókban és palackokban. Kötő sajátermés és vörös borok.

Hirdetés az üzlet lelke! Hirdetés nélkül nincs forgalom! HIRDESEN tehát a „Szekely-Udvarhely“-ben

BOR!

Fernengel Gyula szekelyudvarhelyi bormagykereskedő.

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható

ÉLETKÖNYVE

állandó házi orvos. Ingyenes gyógymód: tifusz, kolera, toroklob, rüh, verhas, mindenféle himlő és vörheny, orbánc, bujakór, számarhurut, agy-, tüdő-, szív-, gyomor-, méh- és bélgyulladás, vesemáj-, lép-, hólyag bajok, skrófula, köszvény, csuz, nyavalyatörés, aranyér, gutaütés, nehéz sebesülések, vérszegénység, vízkórság, szárazbetegség (tuberkulózis), torok- vagy mandolagyulladás, gyomorkatarus, örülés stb. el-

len. Irta: DERZSI JÓZSEF. Az E. M. K.

E. — tekintélyes orvosok ajánlata — népkönyvtárai részére

100 példányt elfogadott. Ára

.. 3 korona. Kapható: ..

Betegh Pál kiadónál Székelyudvarhelyt és valamennyi könyvkereskedésben.

SZÉKELY-UDVARHELY

tiszta 48-as függetlenségi lap, Udvarhely megye legelterjedtebb közlönye. Megjelenik hetenkint 2 szer. Előfizetési ára félévre 5 K. Elterjedtségénél fogva hirdetésekre a legalkalmasabb.

Emlé Adria Rákóczy Szt-István Szepesi len legjobb magyar gyártmányú díszleveledpapirok. Ezekon kívül közönséges és finom, szines és virágos leveledpapirok és borítékok, leved-kártyák, vász- Képes levelezőlapok 20-féle helybeli felvétel, levedpapirosok stb. Nagy választék tájképes virágos, genre művész- és alkalmi kártyákból és üdvözlő jegyekből.

NYOMTATVÁNYRAKTÁR

Állandóan kaphatók mindenféle

kész nyomtatványok,

u. m. községi, körjegyzői, szolgabiroisági, végrehajtói, ügyvédi, lelkészi, iskolai, üzleti és különféle magánügyi nyomtatványok.

KÖNYVNYOMTATO- ÉS KÖNYVKÖTŐ-INTÉZET**BETEGH PÁL****KÖNYV-, ZENEMŰ- ÉS PAPIRKERESKEDÉS**

Mindenféle színű, nagyságu, súlyu és minőségű irodai és irod.

PAPIROSOK

vonalzott és sima levedpapirok, vonalzott és rovatos papirok, rajzpapirok, irógéppapirok, esomagos és selyempapirok, másolópapirok, itató-papirok, szűrőpapirok, torta- és befőző papirok, könyvkötő-papirok és papírkülönlegességek. Kártyapapirok.

Lemezpapirok minden sulyban. Hanggyepapirok. Sorvezetők.

Irkák, füzetek,

jegyzetkönyvek, hanggyepfüzetek, rajzfüzetek, vázlatkönyvek, diszminták, szépírási és rondírási minták. Olcsó legyező-falrajzek, klotzelpapirok, szivarkahüvely, szivarka névjegylárcák Dohány-ésszivartárcák bőrből és fémből. Börtárcák, pénzes-érszények, kmány és írománytáskák.

Szekelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. (saját ház).

Ajánlja modern gépekkel szakszerűen berendezett villam-motoros

KÖNYVNYOMDÁJÁT

mindenféle könyvnyomdai munkák, u. m.: művek, füzetek, táblázatok, hatósági és üzleti nyomtatványok, meghívók, eljegyzési és esküvői kártyák, névjegyek, falragaszok, körlevelek, gyászjelentések stb. pontos és jutányos áron való elkészítésére. Ajánlja továbbá

könyvkötészetét

honnan izléses munkák a legrövidebb idő alatt olcsó áron kerülnek ki

Acélírótollak, rondtollak, üveg-tollak, tollszárazak, dísztollszárazak. Ironok, fekete, szines és másoló-ironok, notes-ironok, csavaríronok (crayonok), zsebironok, csavaríronbetétek, ironvédők, ironhegyezők. Kréták, iskolai, kávéházi és fajelző kréták, szines kréták. Tinták, legjobb irodai és másoló tinták, szines, vegy- és ruhajelző-tinták, bélyegzőfesték, tus, mézga, foittiszó, titbronz.

HEGEDŰ hegedüvonó, hurok, hegedü-iskola, hegedü-alkatrészek. Gramophon és fonográfok, lemezek és hengerek. Dancgoló-sipok és csarinák. Monogramok fehérnemű és levedpapijelzésre. Kézi nyomda. Különféle bélyegzők, pecsétnyomók, pecsétjegyek, pecsétviasz, festékpárnák, ostyak. Ajtóablak és névjegylapot öntött fémből. Erdészkalapácsok gyári áron.

A hazai és külföldi jeles írók művei, ifjusági iratok és képeskönyvek folyton vannak készletben. Teljes Magyar Könyvtár. A szekelyudvarhelyi középiskolákban és a városi és megye elemi népiskolákban használatban levő összes tankönyvek raktára. Szótárak, térképek, naptárak, imakönyvek, albumok, emlékkönyvek, üzleti beíró könyvek főkönyvek, pénztárkönyvek, naplók, jegyzőkönyvek, másolókönyvek, bevásárló könyvek zsebkönyvek (notesek), pénztártömbök (Block), bárcá és szelvénykönyvek.

Körzők,

vonalzó, háromszögek, szögmérő, rajzdeszkák, tolltokok, itatódeszkák, olaj-s zfesték minden színben. Ecsetek. Irodai és zsebtintatartók, díszintatartók, tollállványok, szivacs-csésze, író-mappák. Legjobb dörzsmézőgák, gummiszalagok. — Rajzszögek, szönyeg szegkek, képesok stb

Betegh Pál könyvnyomtató és könyvkötő-intézete Székelyudvarhelyt